

tidsskrift.dk

Den danske Expedition til Nord-Grønland i Aarene 1886—87*).

Geografisk Tidsskrift, Bind 9 (1887)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0009-PDF/gto_0009_67130.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=67130>

pdf genereret den : 22/5-2008

Det kongelige danske geografiske Selskab.

det første Møde Vinteren 1887—88 holdt Premierløjtnant i Flaaden *Ryder*, Leder af Expeditionen til Grønland 1886—87, et Foredrag om denne, hvorpaa Kaptajn *O. Irminger* gav nogle Meddelelser i Anledning af Stanleys Expedition til Centralafrika.

I det andet Møde holdt Kammerherre, Overførster, Dr. phil. *Müller* et Foredrag om Forandringer i Danmarks Skovnatur, hvorpaa Professor, Dr. phil. *Vald. Schmidt* holdt Foredrag om Juleevangeliets Betydning i Geografis Historie.

Den danske Expedition til Nord-Grønland i Aarene 1886—87*).

Efter et Foredrag holdt af Premierløjtnant i Flaaden *Ryder*, Leder af Expeditionen.

Den danske Regering har nu i en Aarrække udsendt Expeditioner til Grønland for at kortlægge og undersøge dette vort store nordlige Biland. Efterhaanden er Østkysten fra Kap Farvel til omtr. 68° n. Br. kortlagt samt, naar enkelte mindre Strækninger undtages, hele Vestkysten fra Kap Farvel til omtr. 72° n. Br. Det var Museumsassistent *Steenstrup*, som i Aarene 1878—80 undersøgte den nordligste Strækning op til 72° n. Br., omfattende Umanaks Distrikt.

Opgaven for vor Expedition var at fortsætte disse Undersøgelser fra 72° n. Br. og udstrække dem saa langt nord paa, som Omstændighederne vilde tillade.

I Expeditionen, for hvilken jeg havde den Ære at være Leder, deltog desuden Premierløjtnant i Marinen *Bloch* og Kand. polyt. *V. Ussing*; den sidstnævnte vendte efter Bestemmelsen hjem ifjor Efteraar. Vi afrejste fra Kjøbenhavn i Maj 1886 med den kongelige grønlandske Handels Bark „*Thorvaldsen*“, Kapt. *Amondson*, og ankom efter en heldig Overrejse og et kortere Ophold i Godhavn til Upernivik den 1ste Juli.

Det var min Plan først at berejse den sydlige Del af Distriktet den første Sommer og derefter 1887 tage fat paa den nordlige Del. I Løbet af Efteraaret og Vinteren vilde jeg da gjøre nogle Recognosceringsture, dels med Baad, dels med Slæde, og samtidig indhente de Oplysninger, som Grønlænderne kunde give om de lidet kjendte nordlige Egne, over hvilke man hidtil ikke har havt noget paalideligt Kort. Justitsraad *Rink's* efter Omstændighederne saa ypperlige Kort naar nemlig kun til 73° n. Br., og nord for denne Bredegrad har man kun en ganske raat skitseret Kystlinje, væsentlig

hidrørende fra forskellige Polarexpeditioner og fra engelske Hvalfangeres Undersøgelser.

Vor Afrejse med Baad fra Kolonien blev imidlertid i omtr. 3 Uger forhindret af sydvestlige Storme med Regn. En Aften, da Stormen ligesom gjorde Mine til at lægge sig, gjorde vi med den mest velsejlende af Handelens Storbaade et Forsøg paa at komme af Sted; men efter fire Timers Krydsning i øsende Regnvejre maatte vi være glade ved med Nød og næppe at kunne naa ind til det Sted, hvorfra vi vare gaaede ud. Der var derfor intet andet af gjøre end at afvente bedre Vejr, og vort ufrivillige Ophold her blev da benyttet til at opføre nogle fra Kjøbenhavn medbragte Træhuse, af hvilke det ene under vort Vinterophold skulde benyttes til magnetisk, det andet til astronomisk Observatorium.

Medens vi vare ifærd med dette Arbejde, ankom de 17de Juli Orlogsskonnerten „*Fylla*“ Kapt. Th. *Braëm*. Det var naturligvis en Begivenhed af første Rang saavel for os danske ved Kolonien som for Grønlænderne, især da H. K. H. *Prinds Valdemar* var ombord som tjenstgjørende Officer. Grønlænderne vare meget glade over at se „*Kongens Søn*“, som de kaldte ham; kun i Retning af Klædedragt havde de ventet ham anderledes, idet de, som jeg senere hørte af dem, havde troet, at han gik med rød Frakke og Krone til Hverdagsbrug. Medens „*Fylla*“ laa her i Upernivik, blev der foretaget en Skive-skydning med Kanoner mod et udenfor Havnen liggende Isfjeld, et Skuespil, som i høj Grad interesserede Grønlænderne.

Den 20de Juli afgik „*Fylla*“ videre syd efter, og Expeditionen fik af Kapt. *Braëm* velvilligst Tilladelse til at ølge med til Udstedet *Prøven*, som ligger 9 Mil syd for Kolonien Upernivik. Et Par Dage senere startede

*) Hermed et Kort.

vi saa fra Prøven paa den egentlige Opmaalingsrejse med vor egen Befordring, en Konebaad.

Vi gik først syd efter for fra Øen Kingartak og Ingneritfjorden paa Svartenbuk Halvøen at sammenknytte vort Opmaalingsnet med Steenstrups. I Ingneritfjorden fik Kand. Ussing Lejlighed til at samle en Del Plante-forsteninger, disse interessante Vidnesbyrd om en tidligere yppig Vegetation i dette nu saa gølge og barske Land. Af tidligere Undersøgelser, særlig af Steenstrup, er der i sin Tid hjembragt et ypperligt og rigt Materiale, som blev bearbejdet af nu afdøde Professor Oswald Heer i Zürich, som dér imellem endog fandt Viftepalmer, og som har paavist, at Grønland mellem 70° og 71° n. Br. den Gang har haft en aarlig Middeltemperatur af omtrent 21°—22° Celsius.

Fra Ingneritfjorden, vort sydligste Punkt, gik vi atter nord efter over de udfor Prøven liggende Fladser og ind i Laxefjorden, som er den eneste egentlige „Fjord“ i Uperniviks Distrikt. Landet er her endnu temmelig bredt, omtrent 10 Mil fra Yderøerne til Indlandsisen, men jo længere man kommer nord efter, jo mere nærmer Isen sig til Kysten, og fra 73° og nord efter træder Indlandsisen saa godt som hele Vejen ud i Havet, kun afbrudt af en Række større og mindre Nunatakker, af hvilke ingen strækker sig mere end et Par Mil ind i Isen.

I Løbet af Avgust blev nu Strækningen mellem 72½° og 73°, mellem Laxefjorden og Uperniviks Isstrøm, opmaalt; der foretoges Maalinger af Isens Bevægelse, som vi senere skulle omtale, samt Lodninger og Temperaturundersøgelser paa Fjorden.

Sidst i Avgust kom vi atter til Upernivik, og her laa nu det Skib sejklart, med hvilket Kandidat Ussing skulde gaa hjem. Den 26de sejlede det fra Upernivik, og fra det Øjeblik var al Forbindelse med den civiliserede Verden af rudt lige til Slutningen af Maj, et Tidsrum af 9 Maaneder.

Efter at have gjort en mindre Tur til det nærmest syd for Upernivik liggende Kystland og besteg det 3460' høje Fjæld Kasorssuak, af Englænderne kaldet „Sandersons Hope“, fra hvilket man har Udsigt over hele Kysten lige fra Svartenhuk til „Horse Head“, afrejste vi den 7de September atter fra Upernivik, denne Gang nord efter. Efter at være komne over Uperniviks Isstrøm søgte vi at følge langs Kysten af det faste Land, men Aarstiden var allerede saa fremrykket, at Tyndisen, som, fremskyndet ved den store Mængde Kalvis, dannede sig om Nætterne, ikke kunde optøes af Solen om Dagen, og vi maatte derfor lægge vor Rute ude mellem Øerne, og kun paa vort nordligste Punkt det Aar,

ved Sundet Ikarsak og Fjorden Kangerdlugssuak, kom vi ind til det faste Land. Vi havde besøgt det nordligste Udsted Tassiussak og de nordligste beboede Steder, Itivliarsuk og Saitok, som ligge paa omtrent 73° 31'.

Sneen, som allerede fra September Maanedes Begyndelse havde begyndt at ligge paa Toppen af Fjældene, kom efterhaanden nærmere ned til Havet; Fuglene, af hvilke der her om Sommeren findes store Mængder, særlig Edderfugle og Alker, vare trukne syd paa; Dagene begyndte at blive korte og Temperaturen at gaa under Frysepunktet. Vi vendte derfor om efter at have naaet 73° 45', omtrent 4 Mil nord for den af Giesecke omtalte „store nordlige Isblink.“ Den 25de September ankom vi til Upernivik og gik nu i Vinterkvarter her, indtil Islaget og den lyse Tid atter satte os i Stand til at gjenoptage Rejserne.

Naar man har rejst i Syd-Grønlands lange, dybe Fjorde og set den Vegetation, som dér kan findes, navnlig i Bunden af disse, saa gjør selv Laxefjorden, som vistnok er det frodigste Sted i Uperniviks Distrikt, et meget goldt Indtryk; men sammenlignet med den ydre Kyst, og navnlig med Kysten nord for 73° n. Br., er Laxefjorden et helt Paradis.

Ganske vist voxer der ogsaa ved den ydre Kyst hist og her Lyng og nogle Blomster, og man kan efterhaanden samle en hel Del Planter, men man maa da som Regel afsøge et stort Terræn. I det hele og store er Landet heroppe, og da navnlig de Sider af Fjælde og Øer, som vende mod Nord en Ørken af Is og Sten, og vi have havt Teltpladser, hvor man bogstavelig talt maatte lede for at finde et Græsstraa eller en Lyngtue.

I Oktober, November og December bleve vi tvungne til at blive ved Kolonien. Der blev i den Tid anstillet magnetiske, astronomiske og meteorologiske Observationer, de i Løbet af Sommeren anstillede Observationer bleve beregnede og Kortet over den berejste Kyststrækning udarbejdet.

De foreløbig beregnede Middelværdier af de magnetiske Observationer give:

Vestlig Deklination 73° 15'

Inklination 83° 31'6.

Midt i November forlod Solen os for ikke at komme igjen før i Begyndelsen af Februar. I hele denne lange, mørke Tid maatte naturligvis alt Arbejde inde i Huset ske ved Lampelys for lukkede Skodder, og, skjønt vi jo havde Beskæftigelse nok, syntes disse mørke Maaneder os dog temmelig lange. Jeg griber her Lejligheden til at bringe Hr. Kolonibestyrer Fencker og Frue en hjer-

telig Tak for den Gjæstfrihed, hvormed de modtog os i deres Hus, hvor vi tilbragte mangen lang Vinteraften paa den behageligste Maade.

I Løbet af Vinteren fik vi Lejlighed til at lære Grønlænderne nærmere at kjende, og de efterfølgende Bemærkninger ere Resultatet af det Totalindtryk, jeg under hele vort Ophold dér fik af dem, dels ved personlig Omgang med dem og dels paa anden Haand.

Ligesom alle andre danske Grønlændere er ogsaa Befolkningen i Upernivik Distrikt af Navn Kristne, men efter mine Erfaringer er Kristendommen hos Grønlænderne mere „i Klæderne skaaren end i Kjødets baaren.“

Grønlænderne gaa ganske vist meget i Kirke, men, hvad der driver dem derhen, er vistnok mere Lysten til at høre Salmesang og Orgelmusik end Trangen til at høre en Prædiken, thi, som bekjendt, ere de meget musikalske og ynde i høj Grad Musik. Ogsaa ved andre Lejligheder kunne de blive religiøse. Naar de f. Ex. ere paa Søen i daarligt Vejr, kunne de blive saa bange, at de give sig til at synge Salmer, men er Faren overstaaet, lægges Religionen hurtig til Side, og en mere verdslig Konversation begynder. Efter min Overbevisning ere Grønlænderne og særlig de, der leve i Uperniviks Distrikt, i Virkeligheden om ikke Hedninger saa dog uden Religion, og de hænge ved mange gamle Sædvaner. Om end Præsterne paa Grund af en misforstaaet Embeds- eller Religionsiver tilsyneladende have faaet udryddet de indfødtes gamle Skikke, deriblandt forholdsvis uskyldige og efter min Mening ligefrem gavnlige Ting, som f. Ex. Trommedansen, denne fra deres Forfædre nedarvede Rettergangsmaade, saa drives de dog endnu, men naturligvis skjult og hemmeligt, hvad der ubetinget gjør deres mulige daarlige Sider meget værre.

Saadanne Skikke, som Kapt. Holm forefandt ved Angmagsalik paa Østkysten, saasom Lampeslukningsleg og Konebytning, findes naturligvis ikke mere paa Vestkysten — officielt; men jeg har gode Grunde til at antage, at Konebytning i al Stilhed paa kortere eller længere Tid jævnlig forefalder, og at forskellige provisoriske Ægteskaber stiftes ligeledes paa „kort Sigt“ og uden nogen kirkelig Velsignelse, som jo ganske vist ogsaa undertiden kan være besværlig at faa, da der til sine Tider ingen ordinerede Præster findes paa Stedet, og Kateketerne ikke maa forrette Vielse.

Det er jo imidlertid heldigt, at Grønlænderne ere saa skikkelige Mennesker, at de kunne hjælpe sig uden Præst, og det har her, som overalt i Grønland, vist sig, at de Folk, som bo længst fra Kolonierne, o: fra Civilisationen, gennemgaaende ere de bedste i mange Retninger. De ere som Regel bedre Fangere, bedre Økonomer og

holde mere paa de gode, gamle Skikke end deres Landsmænd ved selve Kolonierne.

Den Vinter, vi tilbragte mellem dem, blev ikke alene usædvanlig haard, men, hvad der var værre, Fangsten mislykkedes fuldstændig, og der herskede derfor stor Nød og Elendighed. Hertil kom en ondartet Sygdom mellem Hundene. Sygdommen bortrev største Delen af disse for Grønlænderne saa uundværlige Dyr. Fangsten blev saa daarlig, at selv nogle af de mest økonomiske Grønlændere, Folk, som i almindelige Vintre ikke alene kunde føde sig selv med Familie, men endogsaa hele Pladsens Grønlændere, maatte iaar søge Fattighjælp.

Efterhaanden flyttede Grønlænderne sammen, flere Familier i et enkelt Hus, saa mange som det kunde rumme, for at spare Brændsel, og her sade de saa sammenkrøbne Side om Side i de klamme og kolde Stenhuller, saa usselt klædte, at mange af dem slet ikke kunde komme ud af Huset, fordi de manglede Klæder. Følgen var naturligvis, at mange af dem led meget af Skjørbug, og hen paa Foraaret var det en ren Elendighed at se disse Stakler slæbe sig frem mellem Husene eller sidde sammenkrøbne paa Brixen, blege og indfaldne, med løse Tænder og opsvulmet Tandkjød. Da saa i Slutningen af Maj og Begyndelsen af Juni Sælhundene begyndte at komme i rigelig Mængde, var det forbavsende at se, hvor hurtig de indfaldne Kinder atter bleve struttede. Med det gode Huld kom det gode Humør hos Grønlænderen tilbage, og, naar man saa dem om Sommeren, skulde man ikke tro, at det var de samme Mennesker, som et Par Maaneder i Forvejen havde været saa usle.

Vi fik et ganske godt Indblik i disse Forhold, fordi vi bl. a. ogsaa foretog anthropologiske Maalinger af Grønlænderne. Disse Maalinger, som vi om Sommeren kun med mange Overtalelser kunde faa Grønlænderne og navnlig Grønlænderinderne til at underkaste sig, og som vi derfor for en Del havde opsat til om Vinteren, disse Maalinger blev nu et af dem velset Arrangement, thi de betaltes gjerne med en Kop Kaffe og nogle Beskøjter, hvad der i den Tid var en umaadelig Luxus for mange af de Stakler.

I Januar begyndte Slæderejserne. I Begyndelsen, paa Grund af det korte Dagslys, var det kun kortere Ture til Omegnen af Upernivik og de nærmeste Udsteder Aukpalartok, Kagssersuak og Kingigtok for at maale Grønlændere og anstille Lodninger og Temperaturundersøgelser paa Isfjorden.

Vi fik her paa en Linje fra Kinigtok tværs over Isfjorden den største Dybde af 560 Favne paa Midten og paa en anden Linje fra Nordsiden af Aukpalartoks

Ø 536 Favne. Tæt ved Isbræen ud for den stærkest udskydende Del af denne kunde vi paa Grund af Kalvis ikke komme til at lodde; derimod fik vi syd for Øen Kekertarsuak Lodskud paa 70 Favne.

I Slutningen af Februar og Begyndelsen af Marts gjorde vi en større Tur nord efter. Vi afrejste fra Upernivik d. 21de Februar og lagde Vejen over Udstederne Kagsserssuak, Tassiussak og Itivodliarsuk, fra hvilket sidste Punkt vi atter kjørte den 26de Febr. Hidtil havde vi sovet hos Udliggerne eller i Grønlænderhusene, men nu maatte vi ligge i Telt. Den første Dag vare vi otte Slæder i Følge, men de fire af disse vendte efter Bestemmelsen hjem den næste Dags Morgen. Med de tilbageblevne fire Slæder fortsattes Rejsen. Føret var meget slet, idet der laa dyb Sne paa Isen, og de tungt læssede Slæder skar helt i. Efter tre Dages Rejse fra Itivodliarsuk naaede vi op til to smaa Øer (Vinterøerne) paa Nordsiden af Nugssuak, af Englænderne kaldet „Wilcox Head“, paa 74° 12', og da Føret stadig var slet, Hundefoderet opbrugt, og vi, skjønt der vrimlede af Spor, ingen Bjørne traf, vendte vi om her og kom tilbage til Tassiussak d. 4de Marts.

Kulden var i denne Tid meget stræng, omtr. 44 Grader Celsius, men paa selve Rejsen om Dagen mærkede man det ikke saa meget, da vi jo stadig maatte gaa ved Siden af eller bag ved Slæderne. Naar vi imidlertid om Aftenen sloge Telt og skulde til at gjøre os det hyggeligt, saa brændte vi rigtignok vore Fingre paa hver Gjenstand, vi berørte. Lamperne, en grønlandsk Tranlampe og en Spritlampe, bleve tændte, og et Par Daaser med henkogt Kjød huggede itu, og det frosne Indhold puttet i Gryden; saa snart Kjødet var blevet varmet, toge vi med stor Appetit fat paa Fortæringen, som dog sjælden foregik saa hurtig, at de sidste Mundfulde ikke begyndte at blive til Is. En stor Kop varm Kaffe satte Kronen paa Værket, og efter at have at røget en Pibe Tobak krøb vi i Soveposerne. Imidlertid var Luften i Teltet bleven opvarmet, et tykt Lag Rim satte sig paa Teltlærredet og dryssede paa en alt andet end velgjørende Maade ned over os, naar vi kom i Berøring med Teltet.

Efter vor Hjemkomst mistede desværre en af Grønlænderne sin ene Taa; han havde kun ligget ude en eneste Nat, men havt sin Soveplads nærmest Telt døren, og dér frøs Taaen og faldt af nogle Dage efter hans Hjemkomst. To Hunde maatte efter Hjemkomsten skydes, da de havde faaet Fødderne frosne. Det at miste et Par Tæer generer imidlertid ikke en Grønlænder stort; det er haardsføre Folk, som tage den Slags Tab med stoisk Ro. I Tassiussak fik jeg Lejlighed til at se en stakkels Fyr, som i Begyndelsen af Febrnar havde været ude for at se til

sine Sælhundegarn, der stode tre til fire Mil fra hans Boplads. Medens han var ude, opstod pludselig en SV Storm med Snefog, saa han foer vild, da han vilde kjøre hjem. Han kom da ud paa et Sund mellem to Øer, hvor den stærke Strøm havde skaaret Isen bort, saa at kun en tynd Skorpe var tilbage, og her faldt han igjennem med Slæden. Det lykkedes ham imidlertid atter at komme op paa Isen skjønt med stort Besvær, og han løb nu omkring det meste af Natten og fandt først hjem henad Morgenen, da Vejret bedagede sig. Han fik naturligvis Koldbrand i begge Fødderne, mistede alle Tærne og maatte ligge paa Brixen hele Resten af Vinteren, men da vi rejste hjem i Sommer, kunde han gaa omkring paa Pladsen og vil rimeligvis i Vinterens Løb kunne passe sin Fangst, som om han ikke manglede noget.

Foruden denne Tur nord efter foretoges fra Tassiussak nogle mindre Slædeture til Strækningen øst for Tassiussaks Land til Egnene ved Giesecke's Isfjord for Opmaalings Skyld, og i Slutningen af April afsluttede vi vore Slædeture med en Expedition ind til Indlandsisen ved Uperniviks Isstrøm for at anstille Maalinger over Isens Bevægelse paa denne Aarstid. Som tidligere nævnt, havde vi ogsaa i Avgust Maaned 1886 anstillet saadanne Observationer fra Østenden af Øen Kekertarsuak. Vi fandt da for den stærkest fremskydende Punkt i den Del af Bræen, som ligger lige nord for Kekertarsuak, en Hastighed af 99 Fod i 24 Timer. Ved vore Observationer i April fik vi for et Punkt beliggende omtrent paa samme Sted omtr. 33 Fod pr. Døgn. Det viste sig her som andensteds, at Midten af Bræen har den største Hastighed, medens Siderne, hvor Friktionen mod det omgivende Land er større, bevæger sig med ringere Fart. Højden over Havet af de to nævnte Punkter var henholdsvis 349' og 304', og begge Punkterne laa i den kalvende Kant af Bræen. Som man vil se, er dette en meget stor Højde, og vi saa mellem den Mængde Kalvis, som opfyldte Fjorden foran Bræen, ingen Isfjælde, der naaede op til mere end omtrent den halve Højde, ligesom vi heller ikke ved Upernivik have maalt Isfjælde af større Højde end 150'—200'.

Denne Omstændighed, i Forbindelse med Bræens stærkt kløftede Overflade, taler imod den Anskuelse, at Dannelsen af de større Isfjælde skulde foregaa paa den Maade, at Bræen skyder saa længe ned i Vandet, at Opdriften bliver stærk nok til at knække Isfjældet af; thi, hvis det var Tilfældet, maatte det frigjorte Isfjæld rage op over Bræens lodrette Kant, og Kløfterne paa Bræens Overflade, som hovedsagelig gaa paa tværs af Bræens Bevægelsesretning, vilde da lukkes. Det sandsynligste er efter min Mening, at Bræen skyder svømmende ud paa

Fjorden, hvor den da efterhaanden revner i hele sit Tvær-snit, og det saaledes frigjorte Isfjæld søger da sin Lige-vægtsstilling, medens naturligvis samtidig en Mængde mindre Isstykker ville frigjøres saavel fra Bræens Overkant, altsaa falde ned, som fra den under Vandet værende Del og altsaa skyde op. Dette gjælder den forholdsvis sjældnere Dannelse af store Isfjælde, men langt hyppigere sker der mindre Kalvninger, og disse finde efter min Erfaring som Regel Sted, ved at Isstykker falde ned fra Bræens øvre Del, hvor Bevægelsen rimeligvis ogsaa er større end i de nedre Lag. Grønlænderne i Upernaviks Distrikt bruge ogsaa Udtrykket, „nakarpok“ $\circ$: „falder ned“, om Bræernes Kalvning.

De saakaldte „Gletscherkorn“, som hidtil ikke ere blevne observerede i den grønlandske Bræis, fandt vi ifjor Sommer i den nederste Del af Bræen, der nord fra gaar langs Vestsiden af Nunatakken „Kangidlek“ i den nord-østlige Del af Upernaviks Isstrøm. I Løbet af Vinteren fandt jeg dem atter, efter forgjæves at have undersøgt en Mængde hvide Isfjælde, i nogle mindre Stykker smudsig Kalvis, som maa have hørt til den underste Del af en Bræ, da de vare stærkt iblandede med et rødligt Basaltgrus. Det synea altsaa, at det kun er i den nederste Del af Bræerne, at Gletscherkornene kunne dannes.

Den Udsigt, vi fra vor Observationsstation havde over Indlandsisen og Upernaviks Isstrøm med alle de omgivende Lande og Øer, var overordentlig imponerende, navnlig Aften og Morgen, naar Solen var nær Horisonten. Den majestætiske Indlandsis fremtræder da tydelig med alle sine Kløfter og Revner, og høje Isfjælde kaste deres lange, blaa Skygger hen over den islagte Fjord, medens den Side, som vender mod Solen, smelter sammen med Luften i et glødende, dirrende, rosarødt Lyshav, i hvilket Konturerne udviskes, og Afstandene forrykkes, saa at, hvad der er fjærnt, synes nært og omvendt. Og over det hele hviler saa denne imponerende, men velgjørende Stilhed, som kun nu og da afbrydes af det hæse Skrig af en Ravn, der med tunge Vingeslag flyver gjen-nem Luften med sine sorte Vinger forgyldte af Solen. I saadanne Øjeblikke og saadanne Omgivelser føler man sig lille.

Vi fik her en Aften under vort Ophold ved Islandsisen, en uventet Afvexling i de videnskabelige Arbejder. Vi havde spist vort Aftensmaaltid, røget den Cigar, som vi daglig kunde tilstaa os, og vare ifærd med at krybe i Soveposerne, da pludselig en af Grønlænderne stak Hovedet ind ad Telt døren og hviskede: „nanorsuak“ $\circ$: en stor Bjørn. At komme ud af Poserne, trække nogle Klædningsstykker paa og krybe ud af Teltet for at faa fat i Riflerne, som laa paa Slæderne, var et Øjebliks

Sag. Bjørnen, som rimeligvis var bleven lokket af Lugten af det smeltende Spæk i vore Lamper, og som allerede var kommen Teltet paa et Par Hundrede Alen nær uden at bemærke os, blev imidlertid ved Støjen opmærksom paa vor Nærværelse og tog Flugten, det bedste den kunde.

Nu blev der først rigtigt Liv. I en Fart bleve Hundene og Slæderne gjort klare, og af Sted gik det nu, alt hvad Remmer og Tøj kunde holde. Efterhaanden bleve nogle af Hundene spædte fra, for at de kunde indhente og stoppe Bjørnen, og Resten kom saa bag efter saa hurtig, som vi kunde løbe. Det var endnu temmelig koldt om Natten, omtrent $\div 30^{\circ}$ Celsius, men skjønt vi paa Grund af den hurtige Udrykning kun havde faaet Tid til at tage nogle faa Klæder paa, bleve vi dog ved det hastige Løb næsten opløste af Varme. Bjørnen var imidlertid kommen ud af Sigte og havde taget sin Tilflugt til en lille Ø, der laa paa den anden Side af Isfjorden omtr. $\frac{1}{2}$ Mil fra Teltet. Hundene forfejlede Sporet, løb forbi Øen og sloge ind paa det Spor, ad hvilket Bjørnen var kommen. Da vi endelig opdagede det, maatte vi tilbage, og nu gik det rundt om Øen i strygende Galop.

Optøget var ganske morsomt. Først kom 7 à 8 løse Hunde, saa en Slæde med to Hunde, to Mand og en Riffel, derefter en Slæde med en Mand uden Riffel, efter den en Grønlænder med en Pisk, og i Hælene paa ham fulgte to Hunde, som ikke havde været paa Bjørnejagt før og derfor slet ikke kunde forstaa, hvad der gik for sig, men som vare meget glade over at være slupne for at trække og nu sprang muntert omkring efter deres Herre. Efter Hundene kom en Slæde med tre Hvalpe og en Mand med tre Rifler, men uden Pisk, og endelig en Grønlænder, som hverken havde Riffel eller Pisk. Da dette Optog havde kjørt en Gang rundt om Øen, viste det sig, at Bjørnen ikke var kommen ned og altsaa endnu maatte være oppe paa Øen. Denne blev derfor omringet, idet der blev posteret Skildvagter paa forskellige Steder, hvor der var mest Sandsynlighed for, at Bjørnen kunde komme ned, medens de øvrige Jægere vedbleve at kjøre rundt om Øen.

Efter en halv Times Forløb hørte endelig en af Expeditionens Deltagere en Snøften og Pusten oppe i Fjældet, og han saa nu Bjørnen, der langsomt skred ned efter. Skjønt den var paa et meget langt Skudhold, fyrede han dog to Skud paa den; han ramte den rigtignok ikke, men opnaaede dog at forskrække den, saa at den blev staaende uden at turde gaa videre. Han forsøgte nu at faa Hundene med sig op paa Fjældet, men da disse ikke vilde følge ham, blev han selv staaende paa Isen for at passe paa Bamsen, medens to af Grønlænderne gik op i Fjældet med Hundene. Lidt efter lød to Skud, og Bjørnen styrtede død ned ad det stejle Fjæld, og efter

den kom en Bylt Grønlændere og Hunde efter hverandre, raabende, skrigende og leende.

Nu blev der Glæde, de udstillede Poster bleve indtagne, Bjørnen blev flenset og parteret, og Hundene fik Indvoldene som deres Part af Byttet. Alt dette gik for sig under en øredøvende Raaben i Munden paa hverandre og ivrig Gestikulation, thi de, der ikke havde været tilstede ved selve Nedlægningen af Bjørnen, skulde nu indvies i alle Enkelthederne ved den store Begivenhed. Da vi kom tilbage til Teltet, blev Kaffekjedlen sat paa Ilden, og efter at vi havde vederkvæget os ovenpaa Jagtens Anstrængelser med en Kop Kaffe, og Grønlænderne desuden havde faaet en Snaps, hvad der for dem er Toppunktet af jordisk Nydelse, gik vi atter til Køjs.

Teltlivet paa denne Tur ind til Indlandsisen var ulige behageligere end paa Turen nord efter, thi Solen stod nu højt paa Himlen, det var lyst hele Natten, og skjønt Temperaturen om Natten, som ovenfor nævnt, stadig var under 30 Grader Celsius, saa var det dog om Dagen forholdsvis varmt, idet vi ikke havde mere end 18-19 Graders Kulde.

Efter 5 Dages Ophold ved Indlandsisen vendte vi atter hjem til Upernivik. Det var nemlig nu paa den Tid, da Isen saa smaat begyndte at bryde op her, og vi maatte derfor passe at være ved Kolonien i Tide, thi fra Isen bryder op, og til der er rent Farvand, er det nemlig i Reglen umuligt at foretage Udflugter, da man hverken kan komme frem med Slæder eller med Baade.

Paa Grund af den usædvanlig strænge og navnlig vedholdende Vinter brød Isen imidlertid meget sent op, saa at vi først i Slutningen af Juni kunde komme af Sted med Baade. Dag efter Dag gik vi op paa Fjældet bag Kolonien for med en Kikkert at undersøge Isforholdene, men i lang Tid med et meget daarligt Resultat.

Den 7de Maj saa vi første Gang det aabne Vand som en ganske tynd, blaa Stribe langt ude i Horisonten i Vest, men kun langsomt, yderst langsomt, kom den blaa Stribe nærmere. Samtidig begyndte vi saa smaat at længes efter at høre nyt fra Hjemmet; thi Tiden nærmede sig nu, da vi kunde vente de engelske Hvalfangere, som i Reglen bringe Post med fra Evropa.

I Slutningen af Maj ankom de første. De kunde imidlertid ikke komme ind til Kolonien, men lagde til ved Iskanten 3 à 4 Mil ude, og den medbragte Post blev da lagt i Land paa en Ø, hvorfra den senere blev hentet med Hundeslæde. Som et slaaende Bevis paa Uperniviks isolerede Beliggenhed skal jeg anføre, at, før vi fik vor nye Post fra Hvalfangerne, vare de sidste Efterretninger fra Hjemmet elleve Maaneder gamle.

Nedenstaaende Tabel vil tjene til Oplysning om de meteorologiske Forhold i det Aar, vi tilbragte i Nord-Grønland, og den er Resultatet af Observationer foretagne ved Kolonien tre Gange daglig: Kl. 8 Fm., 2 Em. og 9 Em. Paa Grund af Sygdom ere Observationerne i April mangelfulde, og de anførte Værdier kunne derfor kun betragtes som tilnærmelsesvis rigtige.

Aar.	Maaned.	Dagl. Middel.	Luftens Temperatur; Celsius.				Barometer i Mm.			Hoved- vindretning.	Hyppighed 1 ^o / ₁₀ %.	Stille %.
			Middel		Absolut		Middel.	Max.	Min.			
			Max.	Min.	Max.	Min.						
1886	Juli	+ 5.2	+ 7.7	+ 2.5	+ 15.3	- 3.1	755.4	764.9	743.6	SW	18.3	36.3
	August	+ 4.1	+ 6.9	+ 1.8	+ 13.8	- 1.1	52.9	60.8	44.5	N	15.0	21.8
	September	+ 0.8	+ 2.2	- 1.8	+ 7.3	- 5.5	54.9	61.9	27.8	E	27.8	23.9
	Oktober	- 6.3	- 4.2	- 7.8	+ 9.7	- 17.9	50.4	62.9	33.5	E	50.5	10.5
	November	- 12.0	- 9.2	- 15.0	+ 4.7	- 25.1	52.3	67.2	41.2	E	24.4	18.5
	December	- 18.6	- 14.6	- 21.3	+ 5.9	- 34.3	51.5	69.5	31.3	E	38.7	39.8
1887	Januar	- 25.2	- 21.2	- 28.2	- 3.1	- 38.0	48.0	65.5	23.9	E	36.6	45.2
	Februar	- 28.3	- 25.0	- 31.6	+ 3.2	- 40.3	49.9	59.2	28.0	E	31.0	52.4
	Marts	- 28.6	- 23.5	?	+ 0.1	- 40.3	64.4	83.2	42.9	E	14.0	59.1
	April	(- 20.6)			(+ 4.6)					E	12.3	53.1
	Maj	- 7.1	- 2.3	- 10.9	+ 9.4	- 17.5	59.8	68.8	49.5	N	36.8	31.1
	Juni	+ 1.4	+ 7.2	- 14.1	+ 9.4	- 8.2	55.5	64.0	44.7	NE	17.2	32.6
	Juli	+ 4.8	+ 8.6	+ 1.9	+ 13.1	- 1.3	55.3	66.2	40.3	N	14.0	37.2

Aaret Avg.-Juli - 11.4

Til Sammenligning vedføjes her den normale Middelbarometerstand og Middeltemperatur for de forskellige Maaneder efter ti Aars Observationer.

	Middelbarometerstand i Mm.	Mdl. Temp. Celsius.
Januar	750.7	- 21.1
Februar	52.3	- 23.5
Marts	57.2	- 21.1
April	59.5	- 13.1

Maj	58.4	- 3.7
Juni	56.6	+ 1.6
Juli	55.3	+ 4.8
August	55.6	+ 4.0
September	54.2	+ 0.9
Oktober	53.9	- 4.2
November	54.5	- 8.3
December	52.7	- 14.7
Aaret	55.1	- 8.3

Som man vil se, var hele Aarets Middeltemperatur — 11°.4, det vil sige 3°.2 lavere end normalt, og navnlig Vintermaanernes Middeltemperatur (Oktober—Maj) falder betydelig under den sædvanlige, saaledes Februar, Marts og April med henholdsvis 5°.3, 7°.7 og 7°.4 under Normalen.

At man dog selv i de strængeste Vintermaaneder faar et saa højt absolut Maximum, som f. Ex. i Februar + 3°.2, skyldes den varme SØ Vind (Føhnen), og den bringer selvfølgelig ogsaa Middeltemperaturen flere Grader i Vejret. SØ Vindeu, som i Reglen efterhaanden haler sig om til Syd eller SSV, er den eneste Vind, som blæser stormende, men den kan ganske vist ogsaa blæse saa voldsomt, at man knap kan færdes ude, idet den med orkanagtige Stød falder ned fra det tætsyd for Kolonien liggende høje Fjæld Kasorssuak. En saadan Føhn med en Stigning i Temperaturen fra — 30° op til positive Grader er meget ubehagelig; Sneen paa Marken forvandles til et Morads, og Luften er tør og trykkende, saa at man føler sig ilde tilpas, hvad der hos Danskerne i Grønland er velbekendt og bærer Navn af Sydøstfornemmelser. Forløberne for SØ Vinden ere i Reglen stærkt faldende Barometer med nordlige Vinde og stigende Temperatur.

Naar Barometeret ophører at falde, bliver det gjerne Stille, men Luften i Syd antager et truende, mørkt Udseende, og i Øst inde over Indlandsisen er der en underlig gullig Lysning, medens forunderlig formede, forrevne Skyer med stedse stigende Fart jage op fra Syd, og over enkelte høje Fjælde lægger der sig en paraplylignende Hætte. Saa pludselig hører man Stormen begynde at larne oppe i Fjældene, Sneen flyger fra Toppe, Larven kommer nærmere og nærmere, og i et nu er alt indhyllet i et Snedrev, som piner sig ind i de mindste Sprækker, og vé da den, som er langt fra Hus, thi det er saa godt som umuligt at finde Vej i en saadan Snestorm. Samtidig begynder Barometeret at stige meget hurtig, medens Temperaturen, som i Reglen har naaet sit Højdepunkt, da Barometeret stod lavest, nu atter begynder at falde. Efterhaanden drejer Vinden sig mere sydlig og kan undertiden blæse af i Løbet af kort Tid, saa at man 12 Timer efter, at Barometeret var lavest, atter har klart Vejr med Stille eller nordlig Vind med 30 Graders Kulde; men til andre Tider, og da navnlig om Efteraaret, kan Vinden blive staaende i det sydlige Hjørne eller spille lidt om ad Øst og blæse stormende med Regn i Uger i Træk.

Det er imidlertid langt fra, at Stormene altid forløbe saa regelmæssig og kunne forudses. Ofte komme de aldeles uden Varsel, og Vejrforudsigelser i Grønland ere meget vanskelige. „Det er Undtagelserne, der ere Reg-

len i Grønland“, sagde altid den bekendte afdøde Seminarielærer Kleinschmidt i Godthaab, og han var kommen til det Resultat gennem en lang Aarrækkes samvittighedsfuldt foretagne Observationer.

Om Barometerstanden er ikke meget andet at bemærke, end at Middelstanden for Marts er meget høj, nemlig 7.2^{mm} over Normalen; et Par Dage stod Barometret endog over 783^{mm}, en Periode, som faldt sammen med den strænge Kulde.

Af Rubrikken for Stille vil det ses, at Vintermaanerne optræde med det største Procentantal, Februar, Marts og April endog med over 50 %, medens Efteraarsmaanerne September, Oktober og November ere de mest blæsende.

Nordlysene, som længere syd paa optræde saa hyppig, og som vi under den meteorologiske Expeditions Ophold i Godthaab i 1882—83 saae saa godt som hver Aften, naar Vejret var klart, optraadte meget sparsomt i Upernivik. Ialt observeredes de kun ved Kolonien 27 Aftener, og kun enkelte Gange viste de sig i hele den Pragt, de kunne udfolde.

Vi vare nu efterhaanden komne ind i Juni Maaned, og vi begyndte at pakke de Ting ind, der ikke skulde med paa Baadrejsen, og at gjøre Telte og øvrige Rejse-rekvisiter klare; men først den 26de kunde vi komme af Sted og det endda kun ved paa Slæde at kjøre Baade og Bagage et godt Stykke over Isen ud til det aabne Vand.

Vi maatte naturligvis lægge Vejen over de yderste Øer, thi inde i Bugter og Sunde laa Isen endnu fast, og kun paa Strømstederne var der aabent Vand at se. Ude til Søs i Baffins Bugten drev uoverskuelige Ismasser omkring for Vind og Strøm, og kun langs Yderøerne var der med Fralandsvind og Stille en aaben Rende, hvori vi kunne arbejde os frem. Det første Stykke gik dog ganske godt, og efter 8 Dages Rejse naaede vi Tassiusak, men herfra videre mod Nord gik det yderst langsomt.

Snart satte Isen til paa den ene Side af Øerne, snart paa den anden, og samtidig gjorde Vejret alt sit til at forhale Rejsen. Storm med Regn og nordvestlige Vinde med Taage lagde os mange Gange Hindringer i Vojen. Ofte maatte vi vende om til vor forrige Teltplads, fordi Isen satte sammen, og næsten altid maatte vi gjøre lange Omveje. Men heldigt er det jo heroppe, at faar man endelig efter lang Tids Venteu sejlbart Vejr og Farvand, saa kan man ogsaa stikke i Søs, hvad Tid paa Døgnet det end er; snart sejlede vi

om Dagen, snart om Natten, ligesom Omstændighederne tillode, lyst var det jo hele Tiden.

Langt om længe kom vi endelig op forbi „Horse Head“, og den 15de Juli sloge vi Telt paa Agpalisiorfik indenfor det store Alkefjæld Agparssuit, af Englænderne kaldt Kap Shackleton, paa $73^{\circ} 48'$ n. Br., omtrent paa samme Brede som det nordligste Punkt, vi naaede ifjor.

Ved Alkefjældet havde vi den foregaaende Aften bragt vore Provisioner en velkommen Forøgelse. Vi lagde nemlig til ved det stejle Fjæld. Grønlænderne kravlede op ad det, og i Løbet af en god Times Tid havde vi fyldt alt, hvad vi havde af Gryder, Kasser og Spande samt desuden en hel Kajak med Alkeæg.

I „The voyages of William Baffin“ af Clements R. Markham, udgivet af Hackluyt Society, omtales i femte Rejse hans Ophold i det nuværende Upervivik Distrikt. Markham har angivet de Steder, som han mener ere de af Baffin omtalte; jeg tror dog at kunne rette hans Angivelser lidt.

Baffins „Women Islands“ (Side 141) paa $72^{\circ} 45'$ ere, som Markham rigtig angiver, Øerne om Kolonien Upervivik, der ligger paa $72^{\circ} 47'$.

Det næste Punkt, Baffin omtaler (Side 142), er tre smaa Øer, liggende paa $74^{\circ} 4'$, 8 „miles“ fra Kysten.

Markham mener, at disse Øer ere „sandsynligvis dem, som nu kjendes under Navn af „Baffin Islands“ nord for Kap Shackleton; de ligge paa $73^{\circ} 54'$.”

Da Baffins øvrige Breder ere gode, synes jeg imidlertid ikke, at der er nogen Grund til at antage, at hans Brede her skulde være $10'$ for stor. Jeg tror derfor, at de omtalte Øer snarere ere „Sugar Loaf“ (Umanak) og Øerne dér omkring, som netop ligge et Par Minutter nord for 74° , og paa hvilke den angivne Afstand fra Land — 8 miles — passer bedre end paa Øerne tæt nord for Kap Shackleton. Paa Øerne i Umanak Gruppen fandt vi ogsaa tre Steder Ruiner af gamle grønlandske Huse og Teltpladse.

Endelig (Side 143) omtaler Baffin, at han gik til Ankers mellem mange Øer paa $73^{\circ} 45'$; denne Brede vil passe bedre med Øerne tæt nord for Kap Shackleton, og Sundet imellem det sidstnævnte høje og stejle Fjæld og det lige overfor liggende Agpalisiorfik bliver da Baffins „Horne Sound“, som jeg har angivet i Kortet.

Fra Agpalisiorfik gik vi videre nord efter, passerede den saakaldte „Sugar-Loaf-Bay“, der har sit Navn af et paa en Ø i Bugten liggende sukkertopformet Fjæld. Den 18de Juli kom vi til Sydsiden af „Wilcox Head“, af Grønlænderne kaldet Nugssuak. I Bugten nord for denne langt udskydende Halvø laa Isen endnu fast, da vi kom, og vi vare over en Uge om at komme uden om

Næsset og langs Nordsiden af Nugssuak ind i Bunden af en lille Fjord ved den østre Ende. Medens vi hidtil havde kavt vore Teltpladser paa Steder, hvor Mosser og Lichener udgjorde Størsteparten af Vegetationen, sloge vi her i Fjorden Telt paa en temmelig stejl Skraaning, som vendte mod Syd, og som var den frodigste Plet, vi havde mødt, og her samlede vi da ogsaa paa et forholdsvis lille Terræn alt, hvad den arktiske Flora paa disse Breder rummer.

Paa de lyngbrune Fjældsider vrimlede der af gule Valmuer, røde Dueurter og den enkeltblomstede Blaa-klokke. Den nydelige Bukkeblad var ogsaa hyppig her, og i Klipperevnerne voxede mange Bregner. Den Plante, som dog efter min Mening bærer Prisen, hvad Blomster-nes Skjønhed angaar, er „Cassiope tetragone“, der i en ikke ringe Grad minder om Liljekonvallen.

I Bunden af Fjorden faldt en Elv ud, som kom fra Indlandsisen. I de Dalstrøg, som denne Elv gennemstrømmer og paa de lyngbevoxede Skraaninger, som vende mod Indlandsisen, saa vi mange Spor af Rensdyr, og det lykkedes os ogsaa i de to Dage, vi opholdt os her, at skyde fem Rensdyr. Proviant havde vi i det hele taget

Overflødighed paa denne Sommertur. Foruden de fem Rensdyr fik vi paa Nordsiden af Nugssuak en Bjørn, Sælhundede fik vi saa mange af, at Grønlænderne tilsidst holdt op med at fange dem, og om Aftenen kunde vi fra Næssene skyde saa mange Edderfugle, vi ønskede. Grønlænderne spiste da ogsaa til den store Guldmedalje, og da vi efter endt Rejse afleverede dem i Upervivik, struttede de ligefrem af Fedme.

Den 31te Juli gik vi igjen ud af Fjorden og videre nord paa i Bugten. Vi passerede nu den Strækning, paa hvilken efter det engelske Admiralitetskort den saa ofte omtalte „Devils Thumb“ skulde ligge. Paa det angivne Sted findes vel et omtr. 2000' højt Fjæld, men det ligner ganske vist ikke den frit staaende Klippesøjle, som er vist paa Landtoningen i det engelske Kort. Af de fire Toning, der staa i det medfølgende Skitsekort, ere de to øverste tegnede paa vor Expedition og forestille det 2000' høje Fjæld, som, jeg antager, er den formentlige „Devils Thumb“, set fra to forskellige Steder. Som man ser, har Fjældet en næsten lodret brat Væg, der vender mod SSV, medens der fra Nordsiden gaar en jævnt hældende Skraaning lige op til Toppen, og man kan da tænke sig, at den, der har tegnet den engelske Toning, har antaget Bratningen for en fritstaaende Søjle, medens den nordlige Skraaning, som i Reglen er dækket af Sne, er falden sammen med Luften, hvad der meget let kan ske, navnlig dersom det er Graa-vejr, og Iagttageren befinder sig i betydelig Afstand

derfra. Hvem der har tegnet den Toning, der findes i det engelske Admiralitetskort, har jeg ikke kunnet skaffe mig at vide.

Derimod maa *Hayes* Beskrivelse og Toning i „The Land of Desolation“ betragtes som Fostre af en mildest talt lidt for livlig Fantasi. Han kommer nemlig „the Thumb“ saa nær, at der ikke kan være Tale om at se fejl.

Nederst pag. 247 i „The Land of Desolation“ fortæller han nemlig: „Vi fandt det umuligt at bestige „the Thumb“, men vi naaede dens Fod, der efter mine Barometermaalinger ligger 1300 Fod over Havet.“

Og øverst Side 258 fortsættes: „The Thumb“ er en Ø. Rigtig nok blev jeg af Isen forhindret i at omsjle den med min Baad. Dersom den ikke er en Ø, maa den sikkert kun være forbunden med Fastlandet ved en smal og lang Tange. „The Thumb“ hævede sig brat 600 Fod i Vejret fra sin Basis og rager op som et Kirkespir.“

Med Hensyn til Beliggenheden har han Ret. Fjeldet er nemlig kun ved en forholdsvis smal og meget lav Tange forbundet med Fastlandet; men, naar han beskriver „the Thumb“ som et 600' højt Kirkespir ovenpaa en 1300' høj Basis, og naar han fortæller, at han har været oppe paa denne, men at det var umuligt at komme op paa Toppen, da er det fuldstændig Digt, da der intet-somhelst kan være i Vejen for at bestige den nordlige jævne Skraaning lige fra Havet og op til Toppen.

Hvorfra Navnet „Devils Thumb“ stammer, har jeg ikke bestemt kunnet erfare. Saavidt mig bekjendt, nævnes det første Gang af O'Reilly i hans „Greenland and the adjacent seas“ 1817 og findes ogsaa afsat i det derværende Kort, ganske vist en halv Grad for nordlig. Det er sandsynligt, at Navnet hidrører fra Hvalfangerne.

Om Aftenen d. 31te Juli sloge vi Telt paa en Ø i Bugten, og denne Teltplads skulde blive det nordligste Punkt, vi naaede. Vore Grønlandere gave senere Øen Navnet „Inugsuglik“ (Vardeøen) paa Grund af en stor Varde, som blev rejst her. I Bunden af Bugten er der nogle meget stærkt udskydende Bræer. Disse producere i Vinterens Løb en stor Mængde Kalvis og Isfjælde, som imidlertid, saa længe Vinterisen ligger, ikke kunne komme ud, men bunkes sammen foran Bræen. Medens vi laa inde i Bunden af Fjorden, syd for Devil's Thumb, havde det blæst en stærk Storm af SØ, under hvilken al Vinterisen i Bugten var gaaet til Søs, og nu kom Isfjælde og Kalvis væltende ud i saadanne Masser, at man ikke kan gjøre sig Begreb derom, naar man ikke har set noget lignende.

Paa Grund af SV Storme med Regn maatte vi ligge her paa Øen i nogle Dage uden at kunne udrette

noget. Først den 4de Avgust om Morgenen kunde vi fra Toppen af Øen, som var omtrent 1800' høj, faa et Overblik over Forholdene. Nord for vor Station laa et Alpeland med Toppe paa omtrent 2000', og i Bugten nord for dette laa Isen fuldstændig fast og ubrudt, saa langt mod NV, som vi kunde se med en god Kikkert. Det var tydeligt at se, at det vilde tage Uger, inden der kunde være Tale om at komme frem med Baade. Ikke engang over til det nærmeste nord for os liggende Land kunde vi komme paa Grund af Isfjælde og Kalvis, der som en tætpakket Masse spærrede hele Sundet.

Da nu Skibet, med hvilket vi skulde sejle hjem, havde Tilladelse til at gaa den 15de Avgust, og vi ikke turde stole paa, at Kaptajnen vilde vente paa os ud over den Dato, besluttede jeg at vende om her og paa Hjemvejen undersøge Bugternes indre Partier, hvilket Vinterisen havde forhindret paa Opturen. Der blev derfor paa Toppen af Øen rejst en 8 Alen høj Varde, hvori nedlagdes en Beretning og nogle Sølvpenge med Hans Majestæt Kongens Billede og Navn, det danske Flag blev hejst under Geværslut, og Grønlanderne bleve trakterede med Kaffe og Snaps.

Den 4de Avgust efter Middag vendte vi atter syd i. Den observerede Brede for Teltpladsen blev 74° 24'.

Vinterisen var nu borte overalt i de sydlige Bugter, men i Stedet for denne var der kommet en saadan Masse Isfjælde ud fra Bræerne, at der ikke kunde være Tale om at komme ind til det indre af Bugterne, thi Isfjældene stode som en Mur fra Pynt til Pynt. Selv ude ved Øerne var der flere Steder ikke mere Plads, end at Aarerne paa den ene Side rørte Land og paa den anden Side Isfjældene.

Efter at have anløbet de beboede Steder Itivdliarsuk, Tassiussak og Kingigtok ankom vi d. 10de Avgust til Upernivik, hvor Briggen „Constance“, Kaptajn Bonde, laa klar til at afgaa. Den 13de Avgust gik vi ud fra Upernivik og ankom efter en forholdsvis kort Rejse til Kjøbenhavn d. 19de September.

Som det vil ses af Kortet, er der paa den berejste Strækning Bræ paa Bræ, og disse ere alle meget produktive. Ved den Bræ, som munder ud i „Gieseckes Isfjord“, er der en punkteret Linje. I Aaringer har nemlig den faste Del af Bræen ligget ud til denne Linje, saa at den inden for Bræen afspærrede ligesom en SØ, som af Grønlanderne kaldtes „Tasingertok“. Paa denne SØ plejede Grønlanderne om Foraaret at drive god Sælhundefangst, og de fortalte, at disse skulde være usædvanlig store og fede. Men ifjor var hele den Del af Bræen, som spærrede over Fjorden, skudt ud, og der var ingen videre Sælhundefangst.

*

Landet her oppe er forholdsvis lavt, gennemgaaende mellem 1000' og 2000' højt, ihvorvel der ogsaa forekommer 3000' høje Toppe. Fjældene ere over alt tydelig isskurede op til omtrent 2000' Højde, saa at Islandsisen ogsaa her oppe, ligesom længere syd paa, i tidligere Tid har dækket det meste af Landet. Bjergarten i hele Distriktet nord for $72\frac{1}{2}^{\circ}$ er meget ensartet. De fleste Fjælde bestaa af en rødlig, let forvitrende Gnejs med mange Kvartsgange og stærkt isprængt med Granater. Syd for $72\frac{1}{2}^{\circ}$ er Bjergarten derimod hovedsagelig Basalt. Hele den berejste Strækning, endog „Sugar Loaf“ Bugten og „Devils Thumb“ Bugten, have i ældre Tider været temmelig godt befolkede, thi vi fandt over alt Levninger af gamle Huse, Teltpladser samt Grave. Saavel Huse som Grave bleve undersøgte, og vi fandt blandt andet to eskimoiske Knive af Ben med indlagte smaa Stykker Jærn. For øvrigt fandtes ogsaa Knive af europæisk Fabrikation, Harpun og Pibespidser, Benperler, Dukker, Vegstenslamper samt Knogler

og Skindstumper af Bjørne, Rensdyr, Sæler, Hvalrosser, Hvidfisk og Narhvaler. Fra Gravene toges endvidere en Del Kranier, som rimeligvis maa have tilhørt ublandede Eskimoer. Disse Kranier og de anthropologiske Maalinger af omt. 500 Individuer ville blive behandlet af Kaud. med. *S. Hansen*, der jo, som bekendt, specielt har sat sig ind i Grønlændernes Anthropologi.

Det var jo meget uheldigt for os, at Forholdene i Aar vare saa ugunstige, ligesom Skibets tidlige Afgang fra Upernivik (midt i Avgust) jo ogsaa berøvede os en stor Del af vor bedste Arbejdstid, da Avgust og September er den bedste Tid for Rejser her oppe, hvad Isforholdene angaar. Det er naturligvis umuligt at sige, hvor langt vi under andre Omstændigheder kunde have naaet, men vi have dog den Fortrøstning at have bragt et, om end kun ringe Bidrag til Kjendskaben af disse nordlige Egne.

Beretning om den af Civilingeniør Robert E. Peary ledede Expedition paa den grønlandske Indlandsis.

Ved **Chr. Maigaard**, Deltager i Expeditionen og Assistent i den kongelige grønlandske Handels Tjeneste.

Som Læserne uden Tvivl ville erindre af en kort Meddelelse i dette Tidsskrift (9de Bd. Hefte I—II, Side 29), foretog den amerikanske Civilingeniør Peary i Sommeren 1886 en Rejse paa den grønlandske Indlandsis. Paa denne Rejse ledsagedes han af Hr. Chr. Maigaard, Assistent i den kgl. grønlandske Handels Tjeneste. Isvandringen foretoges fra det nordligste Punkt, hvorfra der overhovedet er gjort et større Forsøg paa at komme til nærmere Kundskab om Grønlands isdækte Indre.

Som bekendt, have de enkelte tidligere Forsøg her paa med Rette vakt stor Opmærksomhed, og da den Rejse, hvori Hr. Maigaard deltog, hidtil her i Landet kun har været omtalt i ganske korte Meddelelser hist og her, tør vi forudsætte, at en fyldig Skildring af denne dristige Isvandring vil blive modtagen med Interesse. I det følgende meddeles den af Hr. Maigaard for nogle Maaneder siden til den kongelige grønlandske Handel indsendte fyldige Rejseberetning.

Den 23de Juni 1886 forlod Civilingeniør i de Forenede Staters Marine, Mr. Robert E. Peary, og jeg

Kolonien Ritenbenk for at foretage en Expedition ind paa Indlandsisen med Pakitoksfjordens Bund ($69\frac{1}{2}^{\circ}$ n. Br.), beliggende i Kolonien Jacobshavns Distrikt i Diskobugten, som Udgangspunkt. Som Befordring benyttede vi en Konebaad, hvormed to Kajakmænd medfulgte som Ledsagere og eventuelle Postmænd, dersom noget skulde indtræffe. Efter nogle Ophold under Vejs ankom vi den 24de om Morgen til en beboet Plads i Pakitoksfjorden, hvor vi opslog Telt, da vi vilde blive her Dagen over, dels fordi vi herfra skulde have en Lods med ind i Fjorden, og dels fordi Mr. Peary bestemte sig til her at leje Slæde og Hunde for ved Hjælp af disse at trænge længere frem paa Isen, end det ellers vilde være muligt. Om Aftenen blev Konebaaden atter ladet, men da det viste sig, at Lods, Hunde, Slæde o. s. v. ikke kunde være i den ene Konebaad, blev der lejet en anden saadan. Vi kom dog først afsted 3—4 Timer, efterat Konebaadene vare færdige til Afgang, da Strømmen i et i Nærheden værende Strømsted løb for stærkt, til at Grønlænderne turde vove at passere det forinden Strømkæntningen.

Mr. Peary og jeg benyttede Mellemtiden til at be-